

SISIDE!

Kutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste keskühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Hastas postiga . . . Kr. 2—
Poolaastas " 1.—

Üksiknumber
15 senti.

Ilmub 1–2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelaodes, riigi- ja omavalitsusteenijate keskkliitu kuuluvate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetus ja talitus:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskaam 221.

Kuulutuste hinnad:

Terve lehekülg . . . Kr. 30.—
Pool lehekülge . . . " 15.—
Veerand " 7,50
Kaheksandik " 4.—
Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 9

15. oktoobril 1929 a.

VI aastakäik

SISU: Kas personaalamet või riigikogu komisjon? — Riigiteenijate hariduslikust tasapinnast. — Sõnada ja teod. — Kas on ametnikkude töö ebaproduktiivne. — Postiametnikkude — õpilaste komplekteerimises Šveitsis. — Ülevaade raudteelaste keskühingu tegevusest. — Tallinna riigi- ja omaval. teenijate ühingu tegevusest. — Olseim tee prantsuse keele õppimiseks posti ametnikele. — Esperantokeelse kuukirja väljaandmise kavatus I. T. F.-i poolt. — E. Jännes'e 30 a. ametijuubel. — Kuidas tuleb mõista üksikuid võtmeid? — Lühikesi märkusi välismaadelt. —

Kas personaalamet või riigikogu komisjon?

Riigiaparaadi korraldamise ja riigiteenistusprobleemide ühtlaseks lahendamiseks tuleb luua keskkoh.

Kogu meie puudulikust, järjekindluset ja hüplevast seaduseandlusest on kindlasti kõige puudulikum, kõige järjekindlusetum, kõige vähem väljaarenenum seaduse- ja määrusseadlus riigiteenistuse ja riigiaparaadi korraldamise alal. Tuletame ainult meele neid arvatuid koosseisude muutmisi, ümberkorraldamisi, koondamisi ja suurendamisi ja seda järjekindlusetust, mida sealjuures näidatud, seda ebahütlust, mis neis vaatamata kõigile „ühtlustamisele“ valitseb, siis saame juba väikese ettekujutuse siin valitsevast „korrast“. Aga pilt muutub veelgi kurvemaks, kui püüame meele tuletada, mis on tehtud ja tegemata riigiaparaadi ja selle töökorraldamise, riigiteenistusega ühendatud küsimuste normeerimise alal. Kuhu on jäänud kõik asjaajamise lihtsustamise, töö ratsio-

naliseerimise, intensiivsemaks muutmise kavad? Kuidas on normeeritud riigiteenijate teenistusmääramise, teenistusest vallandamise, distsipliini, ametikõrgenduse, puhkuse, autasude, preemiate määramise, kõrvalametite, erateenistuse, äriliste ettevõtete pidamise jne. küsimused. Misugused sammud on astatud riigiteenijate tööskuse tõstmise, produktiivsemaks muutmise küsimuses, samuti ka riigiteenijate majandusliku olukorra uurimiseks ja selle parandamise võimaluste otsimiseks? Kui neil aladel siin ja seal üht-teist tehtud ongi, siis puudub selles igasugune ühtlus. Iga ministriummi uus juht tuleb ja talitab siin oma arusaamise, oma tõekspidamiste järgi. Aga me teame kui tihti meil ministriumide juhid vahetuvad. Teame ka, et nad harilikult kõigil muudel aladel

on suuremate kogemustega, kui just nime-
tatud aladel. Seda kogenematust tuleb
ette muidugi ka muilgi aladel, kuid neil
aladel on oma keskasutused, kes küsi-
mustes üht kindlat joont, ühte sihti püüa-
vad pidada ja nii ka alatasa vahelduvate
ministrite kavatsuste ühtlustavat mõju
avaldavad. Peale selle ei ole meil ühtki
ala vist nii suurel määral püütud korral-
dada määruseandluse või „ersatsseaduse-
andluse“ kaudu (Vabariigi Valitsuse era-
korraliste volituste abil), kui just kõneall-
olevaid alasid. Seadusandlikul teel anta-
vatele normidele avaldab aga suurt üht-
lustavat mõju riigikogu, eriti oma alaliste
komisjonide kaudu, milleles mõneski ühed
ja samad isikud — enamasti asjatundjad
neil aladel — pikemat aega tegutsevad.
Ja jällegi on niisugused alalised komisjo-
nid pea kõigil tähtsamail aladel näit. raha-
asjanduse, riigikaitse, (millega paralleel-
selt veel eriteadlastest sõjanõukogu tegut-
seb), välisasjade, maaküsimuste jne. alal.
Aga jällegi puudub niisugune alaline kom-
isjon riigiparaadi korraldamise ja riigi-
(ja ka omavalitsuse-) teenistuse alal. Ome-
tigi oleks just neil aladel niisugune komis-
jon kõige hädatarvilikum, kuna siin kor-
raldusi tehakse mitte ühe vaid kõigi mi-
nisteeriumide poolt. Välismaadel tegutse-
vadki mitmel pool parlamentides niisugu-
sed alalised komisjonid, Saksamaal on
näit. niihästi riigipäeval kui ka osariikide
maapäevadel niisugused alalised komisjo-
nid (Beamtenausschüsse). Erinevad need
Saksa komisjonid meie riigikogu komis-
jonidest teataval määral sellega, et neile
seisukohavõtmiseks esitatakse mitte üksi
seadusandlikud aktid vaid ka suurel mää-
ral administratiivkorraldusi riigiteenistuse
alal. See võimaldab neile muidugi veel
suuremal määral oma ühtlustavat mõju
avaldada.

Nende parlamendikomisjonide kõrval
(või ka asemel) on mõnelpool välismaa-
del juba olemas või loomisel ka oma eri-
lised keskasutused riigiparaadi ja riigi-
teenistusega ühendatud küsimuste korral-
damiseks ja ühtlustamiseks (näit. Šveit-
sis, Saksamaal osaliselt siseministeerium).

Kõik see tõendab, et välismaadel on
aru saadud — niisugust suurt ja äärmist
tähtsat ala pole võimalik jätta ilma korral-
dava ja ühtlustava keskkohata. Varem või
hiljem jõuame meigi sellele arusaamisele
ja mida varem see sünnib, seda parem.
Sellepärast tuleks meilgi kaalumisele võt-
ta küsimus, kas ei tuleks riigiteenijaskon-

nal sellekohane algatus teha. Muidugi tu-
leks meil enne selgusele jõuda, missugu-
sel kujul me seda ühtlustavat ja korral-
davat asutust näha tahaksime: kas riigi-
kogu komisjonina laiendatud kompetent-
siga või iseseisva keskasutusena valitse-
misaparaadis (personaalamet sotsiaalmi-
nisteeriumi juures).

Omad head ja vead on kummagil.
Kõige pealt äratab kahtlust personaalamet
sellega, et ta võiks teatud mõjude alla
sattudes saada tormaseks igasugustele
riigiteenijaskonna olukorra parandamis-
püüetele. Kahtlemata on praeguse seis-
korra positiivseks (kuigi vist ainukeseks)
omaduseks see, et praegu mõne ministeer-
iumi arusaajam juht kergemini mõne soo-
dustuse läbi võib viia, millele aegamööda
teisedki järgnevad. (Muidugi on sama ker-
gesti läbiviidavad ka vastupidised korral-
dused). Satub aga personaalamet niisu-
guste püsivate mõjude alla, mis on vaenu-
likud riigiteenijaskonnale, siis on kindel, et
sinna sõela kõik kinni jääb, mis kuidagi
riigiteenijaskonna kasuks võiks tulla. Hea
hoiatuse pakub meile selles suhtes praegu
rahaministeerium (riigikassa), kes mõnes
suhtes niisuguse personaalameti ülesan-
ded endale võtnud. See kõik ei tarvit-
seks meid aga väga heidutada, kui valit-
susringkonnad riigiteenijaskonnale teisiti
suhtuksid kui praegu. Valitsus (riik) on
meil kõige suurem tööandja ja kurvastu-
sega peame konstateerima, et ta selles
küsimuses end ka tõesti ainuüksi kapita-
listliku tööandjana tunneb, ära unustades,
et ta samal ajal riigivõimu käsutajana ko-
hustatud on töö ja kapitali vahekorda
õiglasele reguleerima.

Erakapitalisti teenistuses oleval töölis-
konnal on teadmine, et ta valitsusvõimude
poole võib pöörata, kui ta olukord välja-
kannatamatuks muutub ja et valitsus era-
pooletuna õiglase lahenduse peab leidma
(vähemalt on see teoreetiliselt nii). Riigi-
teenijail kahjuks niisugust võimalust pole:
valitsus tunneb end tööandjana, kellel va-
helesegajat karta pole, ei võta, kui tahab,
meid jutulegi mitte. Et personaalamet
oleks valitsusvõimule alluv asutus, siis
sunnib just see asjaolu meid kartma, et ta
meile hädaohtlikuks võiks muutuda, vaa-
tamata nende suurtele võimalustele, mis
tema kaudu oleksid realiseeritavad asjade
teistsuguse seisukorra juures.

Kõik see kallutab arvama, et meie
oludes kasulikum oleks alaline riigikogu
komisjon riigiteenistusküsimustes. Omad

halvad küljed on muidugi sellelgi lahen-
dusel. Kõige pealt peame arvestama meil
väljakujunenud korruga ja traditsioonide-
ga, millede muutmise vististi kaunis
raske oleks. Meie riigikogu komisjonid
(peale mõningate väheste erandite) valit-
susvõimu poolt antavate korralduste koh-
ta enne nende ilmumist seisukohta ei võ-
ta. Niisugusel juhul oleks aga komisjoni
töö poolik. Teiseks halvaks küljeks oleks
asjaolu, et niisugune riigikogu komisjon
kõik küsimuste otsustamiseks vajalikud
andmed peaks endale muretsema valitsus-
võimude kaudu. Me aga teame, kuidas
niisugusel viisil andmete kogumisega lugu
ja millised need andmed ise tihti on. Aga
niisugusel, muidugi laiendatud kompetent-
siga komisjonil oleksid ka oma suured po-
sitiivsed küljed. Temast võtaksid osa ka
need rahvaesinduse ringkonnad, kes va-
litsusest eemal. See võimaldab küsimuste

igakülgse valgustamise ja kaalumise. Tei-
seks oleks ta ka riigiteenijaskonnale ko-
haks, kuhu see oma soovidega ja mure-
dega alati võiks pöörduda, oleks nii ütelda
erapooletuks vahemeheks valitsuse ja rii-
giteenijaskonna vahel.

Piirdume selleks korraks nende kõige
olulisemate asjaolude lühidalt riivamisega,
kuna käesolevate ridade ülesandeks on ai-
nult mõtet liikuma panna. Et küsimus te-
ma tähtsuse ja kaugeleulatavate tagajär-
gede tõttu põhjalikku sõelumist ja kaalu-
mist vajab, siis oleks soovitatav, et seda
tehtaks mitte üksi organisatsioonide juha-
tuste kitsas ringis, vaid ka laialistes riigi-
teenijate hulkades. Selles mõttes oleks
soovitatav, et tema üle võimalikult elavalt
sõna võetaks ka „Side“ veergudel, et rii-
giteenijail võimalik oleks tutvuda mitme-
suguste arvamistega.

Demokraat.

Riigiteenijate hariduslikust tasapinnast.

„Haritlaste“ piiritud eneseülistused „Päevalehes“ ja „Kajas“.

„Päevalehes“ (nr. 241) ja „Kajas“
(nr. 214) ilmus möödunud kuu jooksul kaks
artikkelt, mis toimetuste tõendusel pärit
olla meie noorte haritlaste perest. Neis
kirjutustes avaldatakse mõtteid n. n. harit-
laste üleproduktsooni ja nende üleprodukt-
seeritud haritlaste mahutamise küsimuses.
Küsimus on ju seda väärt, et tema üle
mõtteid vahetada, kuigi vaated ja arva-
mised siin väga erinevad võivad olla. Mis
meid aga neis kirjutusis imestama paneb
ja neile reageerima kohustub, on need
otse kummalised vaated, mis neis avalda-
takse meie riigiasutuste ja ametnikkude
kohta. Need vaated on isegi nii omapära-
sed, et ei „Päevaleht“ ega „Kaja“, keda
ju keegi ametnikkude sõbralikkuses süü-
distada ei saa, pole julgenud end nendega
solidaarseks tunnustada. Otse selle vastu;
„Päevaleht“ pidas tarvilikuks neile isegi
õige teraval kujul vastu vaielda.

Mõlemad lugupeetud „haritlased“ on
ühel arvamisel, et meie ametasutused ku-
bisevat harimatu veneaegseist vallakirju-
tajaist, urjadnikuist, tschinovnikuist jne.,
kes vabariigi algaastail, kasutades poliiti-
lisi sidemeid ja muid intriige peadpöörita-
valt kõrgele tõusnud ja nüüd enesealahoju
tungist sunnituna kõiki noori haritlasi
ametasutustest eemale tõrjuvat või neile
edasisaamist ei võimaldavat. Ja mis veel
kõige hirmsam. Needsamad harimatu

ametnikud julgevat endile ka diplome
muretseda: lõpetavat keskkooli ja siis üli-
kooli, kuigi nad end seal juures hirm-
sasti piinavat (kas ei tuleks ehk teatada
loomakaitseseltsile?). Imelikul kombel ei
mõjuvat seesama ülikool, kus arvatavasti
need nooredki haritlased oma hariduse
saanud, — teist meil ju ei ole —, sugugi
harivalt nendele: nad jäävat ikka vene
vaimu kandjajaks edasi. Ja selleest siis tul-
lagi, et meie asutuste asjaajamise lihtsus-
tamisest ja uutele alustele seadmisest as-
ja ei saavat. „Päevalehe“ haritlane toob
nende väidete tõenduseks isegi terve rea
näiteid meie keskasutustest, (mis aga kah-
juks sama vähe tõsioludele vastavad, kui
neist tehtud järeldused). Lugeses neid
piirituid endaülistamisi ja teiste halvaks-
panemist, peab tahes-tahtmata otsusele
jõudma, et keegi nende noormeestega (või
-naistega?) halba nalja on heitnud, kui ta
neisse suggereeris arvamise, et nad harit-
lased on. Seni mõistetakse hariduse, eri-
ti kõrgema hariduse all mitte niivõrt tea-
tud väliseid oskusi, teadmisi, kui just
erilist vaimlist arenemist. See viimane
näib neil „haritlasil“ küll täiesti puuduvat.

Meie ei taha sugugi ütelda, et meil rii-
giasutustes nii hariduse kui muudes suhe-
tes kõik kõige ideaalsemas, mitte midagi
enam soovida jätvast korras oleks. Kaht-
lemata võiks siin ja seal hariduse suhtes

parandusi soovida. Kuid üldiselt võttes, nii nagu seda teevad kõnealolevad „haritlased“, peab iga asjalik vaatleja otsusele jõudma, et hariduse, vähemalt teoreetilise, koolihariduse suhtes (mida jällegi need „haritlased“ rõhutavad) meie riigiasutused sugugi ei tarvitse punastada kõrge kultuurilise ja haridusliku tasapinnaga Lääne-Euroopa maade ees. Kui „Päevalehes“ esinev „haritlane“ vähegi asjalik oleks olla tahtnud ja näidetena toodud asutustes teenivate ametnikkude üldise haridusliku tasapinna kohta andmed oleks kogunud, siis oleks ta oma üllatuseks leidnud, et mõneski neist kaugelt suurem osa ametnikest on keskkooli ja suurema haridusega, et ka kaugelt suurem osa juhtivatest jõududest on kõrgema haridusega (kusjuures kõrgema hariduse all ei tule mõista muidugi mitte ainult õigus- ja majandusteaduslikku haridust). Ja kui kuskil esinebki mõni ilma kõrgema hariduseta juhtiv jõud, siis jällegi enamasti mitte vabariigi algaastaist peale, vaid hoopis hilisematest aegadest. Ja kui nad siiski nendele kohtadele on saanud, siis jällegi mitte teiste algharidusega „praktikameeste“ armust. Juhtivate jõudude määramine on meil seni ikka kuulunud kas valitsusele või ministritele. Viimaste hulgas on aga meil jällegi veel harvem ilma kõrgema hariduseta isikuid, kui mujal maailmas.

Kui juba kord esitada küsimus meie ametnikkude kooliharidusliku tasapinna kohta, siis tuleb seda teha hoopis teises mõttes, nimelt selles mõttes, kas meil juba tükati liiga kaugele pole mindud hariduslikes nõudmistes. Meil on asutusi, kus raske või pea võimatu on väiksemalegi kohale pääseda ilma ülikooli diplomita, kuigi seadused niisuguseid nõudmisi ülesse ei sea. Ja hiljuti alles lugesime lehtedest, majandusminister on korralduse teinud, et nimetatud ministeeriumis edaspidi juhtivatele kohtadele ainult kõrgema haridusega isikuid võidakse määrata. Niisugune nõudmine võiks küll üldreeglina maksta, kuid absoluutseks teda teha on kindlasti eksisamm. Sellest on mujal maailmas ammu aru saadud, näit. Saksamaal, kus kõrgema haridusega ja suure praktikaga isikuist kindlasti hoopis suurem valik, kui meil, pole juletud niisugust keeldu maksma panna, käies põhimõtte järgi „Freie Bahn dem Tüchtigen“. Edasi, meil pole veel lähemalt määritletud, mis „juhtiva“ koha all mõista tuleb ja nii võib

mõnigi koht juhtiva nimetuse alla sattuda, mis seda sisuliselt aga kuidagi ei ole. Küsimuse muudab aga veel halvemaks see, et mitte üksi juhtivatele kohtadele ei nõuta kõrgemat haridust, vaid ka niisugustele, mis ainult teatud välise oskuste ja kogemuste omamist nõuavad. Niisuguse diploomide tagaajamise tagajärjeks on aga kõigepealt just see kurikuulus haritlaste üleproduktioon, sest sellega sunnitakse inimesi diplomii järgi jooksuma. Teiseks selle tagajärjeks on, et riigiteenistusest peavad eemale jääma anderikkad kehvamate inimeste lapsed, kellele niisuguse üli- või keskkooli diplomii muretsemine käib üle jõu. Sellepärast on näiteks praegu Saksamaal suured vaielused käimas selle üle, kas nõuda kõrgema keskteenistuse*) jaoks (kuhu kuuluvad näit. ülemsekretärid jne.) abituuriumi, või leppida nagu seni umbes meie 9 kooliaastale vastava haridusega. Ja viimane seisukoht leiab palju silmapaistvaid kaitsjaid. Igatahes ei otsustata seal seda küsimust kaugeltki nii ühe suletõmbega, nagu see meil sünnib.

Milles aga Lääne-Euroopa maad meist kaugel ees on, see on mitte teoreetiline kooliharidus, vaid praktiline ettevalmistus, mis nõutakse riigiteenistusse astujalt. Seal tuleb enne lõpulikku riigiteenistusse vastuvõtmist aastaid teenida kandidaadina, enne veel mitu eksamit sooritada. Ja ka pärast seda ei oota veel kaugeltki direktori koht, nagu seda soovivad meie noored haritlased, vaid jällegi aastaid kestev püsiv töö alamatel kohtadel.

Mis lõpuks puutub juba ametisolevate ametnikkude hariduse täiendamisesse, siis ei tee siingi „noorte haritlaste“ vaated neile au. Kõige pealt tarvitavad nad jälle lubamatuid üldistusi ja laiendusi. Kui veneaegsetest ametnikkudest mõni ka Eesti vabariigi aeg keskkooli on lõpetanud ja lõpuks ülikooli, siis tuleb kõige pealt silmas pidada, et neid ainult mõned vähesed üksikud võivad olla. Ei maksa unustada, et meid Vene ajast lahutab juba tosin aastaid. Aga ega see vene vaim ometi mõne päeva või aastaga nii tugevasti külge ei jõudnud hakata, et nüüd aastatepikkune Eesti keskkoolis ja ülikoolis valitsev vaim seda eemale ei suuda peletada. Selleks pidi ikka rohkem aega kuluma. Jä-

*) Saksamaal jaotatakse riigiteenistust kõrgemaks, keskmiseks ja alamaks; keskmist aga omakorda harilikuks ja kõrgemaks keskteenistuseks.

relikult pidid need vene vaimuga ametnikud juba kaunis aastates olevad isikud olema, enne kui nad Eesti ülikooli pääsesid. Ülikooli isiklik koosseis ei taha aga kuidagi tõendada, et niisuguseid seal nii väga palju oleks ja kes ongi, ega need veel kõik riigiteenijad pole. Aga ülikoolis õppis ja õpib praegu tõesti hulgald riigiteenijaid, kuigi mitte veneaegseid ametnikke. Kõigepealt sundisid ilma- ja vabadussõda paljuid üliõpilasi katkestama oma õpinguid; jätkamise võimalus ilmus alles Eesti ajal. Siis aga oldi omale vahepeal kas perekonnad muretsetud või varanduslik seisukord muidu niisuguseks muutunud, et ilma teenistusest õppimise jätkamine võimatu oli. Sellepärast astuti siis teenistusse ja selle kõrval jätkati õppimist. Meie rahva üldine majanduslik kehvus sunnib aga ka nüüd paljuid keskkoolis õppimise ajal juba endale teenistust otsima, rääkimata ülikoolist. Sellepärast on jällegi terved read noori, kes veneaega ega selle vaimu nuusutanudki pole, riigiteenistuses ja ühtlasi üliõpilased. Ja võib olla, et just see neid rohkem kaitseb selle venevaimu eest, kui liiga lähedased sidemed ülikooliga, kus mõnelgi pool sellest venevaimust

puudust pole. Aga lõppude-lõpuks, on siis see mõni kuritegu, kui praktiliste kogemustega inimene läheb ja ka teoreetilisi teadmisi omandada püüab? Kas pole teoreetiliste teadmiste omandamine kergem ja soodsam, kui praktilised kogemused juba olemas? Kas meie noored haritlased pole kuulnud, et välismaadel paljudele aladele ülikooli enne vastugi ei võeta, kui pole vastavatel aladel enne praktiseeritud. Ja lõpuks, kas pole need noored haritlased sellestki midagi kuulnud, et mujal maailmas riigiteenijatele igati soodustusi püütakse teha, et nad endi haridust täiendada võiksid, selleks erikoole luuakse jne.? Ja et seal siis just niisuguste riigiteenijatega, kes end täiendamiseks „piinavad“, eriti arvestatakse ja neid kõrgendamise juures esimeses järjekorras silmas peetakse. See aga kes uhke oma kord omandatud diplomiga peale ja edaspidise täiendamise üleliigseks peab, leiab seal varsti tee, mis asutusest välja viib.

Tahame loota, et meie noored haritlased edaspidi nende asjaolude üle tõsiselt järele mõtlevad, enne kui nad tulevad kivi viskama teiste aeda. Ametnik.

Sõnad ja teod.

Riigiasutuste „koondamine“ „Postimehe“ ja „Vaba Maa“ valgustusel.

Huvitavad vaielused praeguse valitsuse poolt riigiasutustes koondamise nime all aetava personaalpoliitika üle on puhkenud „Postimehe“ ja „Vaba Maa“ vahel. Huvitavad eriti selle poolest, et nad veel kord tõendavad, kuivõrt võivad üksteisest lahku minna sõnad ja teod.

„Postimees“ on viimasel ajal mitmel korral arvustavalt sõna võtnud valitsusasutuste ümberkorraldamise ja neis aetava isikupoliitika kohta. Eriti ärevile on ajanud ta aga praeguse majandusministri tegevus. Sõna võtab isegi J. Tõnisson, kes leiab, et „riigiteenijaskonna tähtsus riiklikus elus on kaugelt suurem kui riigiametnikkude arvuline vahelkord üldise rahvaarvuga. Riigiteenijate käes seisab ju riigivõimu käsitus.“ Sellepärast „mitte ükski riigiteenijate isiklikes huvides ei nõuta riigiametnikkude olukorra kindlustust“, vaid riikliku elu rahuliku arenemise seisukohalt on tarvilik, et riigiteenistuse korraldus oleks niisugune, et riigiteenijad võiksid oma ülesannete õigel täitmisel anda kõige paremat ja rohkemat, mis

mendel üldse anda on. Sellelt seisukohalt ei tohi aga riigiametnikud tuule peal seista, ega abitute nukkudena ülemuste mängitada olla. Ametnik ei tohi seejuures mitte ära antud olla võimupidajate isiklikkudele tujuudele ja heaksarvamistele. „Ainult nõnda suudetakse meil välja kujundada tõsiseid riigivõimu-teostajaid, kes seisaksid ülesande kõrgusel ja aitaksid meil viia tõsise demokraatia kõrged paleused.“

Praegu aga talitavat just risti selle vastu. 7-ministeeriumi seadusega antud valitsusele tööerakonna ettevõttel uisapäisa õigus valitsusaparaadi ümberkorraldamisel oma äranägemise järele talitada asutuste koosseisu määramisel ja kujundamisel. Sellega olevat ametnikud saatnud lausa tuule kätte. „Nüüdse valitsuse päevil näikse need, kellel võim, kaotanud olevat iga mõõdu ja enesetaltsutuse. Eriti näikse tööerakonnast tulnud „asunik“ selle eest hoolitsevat, et meie riigiametnikkude keskelt kaoks iga tõsine kindlustunne ja julgeolek. Tuleb tuul ja puhub

sind ära, ilma et keegi tõsiselt küsiks, mis saab edasi.“

Oleme neid hra Tõnissoni mõtteid pikemalt valgustanud, kuna nad veel kord alla kriipsutavad seda, mida riigiteenijaskond aastate kaupa kurtidele kõrvadele on püüdnud selgeks teha. Peaksime sellepärast rõõmustama, et Eesti avalikus elus nii silmapaistval kohal asuv isik need omaks on võtnud. Kuid kas suudame seda? Kas pole meil põhjust siingi näha sõnu, millele teod sugugi vastata ei tarvitse?

Seesama rahvaerakond, kelle juhiks on hra J. Tõnisson, võtab ju praeguse valituse koalitsioonist osa ja rahvaerakondlane A. Kerem põllutööministrina ei jää sammugi maha oma ametivennast tööerakonnast tulnud „asunikust“ J. Zimmermannist. Meil on korduvalt võimalus olnud näidata, kuidas põllutööministrus valitsemas on seesama k.-t. epideemia, mida nüüd pahaks pannakse majanduseministrile; kuidas seal just samuti tuli tuul ja puhus inimese ära, ilma et keegi tõsiselt küsinud oleks, mis saab edasi. Mis on siis niisuguse järsu meelemuutuse põhjuseks? Vastuse arvab anda võivat „Vaba Maa“. Põhjuseks pole mitte mingisugused ideelised kaalutlused, mure riigi heakäekäigu eest, vaid hoopis proosalisemad asjaolud. Majandusministeeriumi patt seisvat selles, et ta Võru aktsiisiringkonna ülema J. Jaasoni, kes rahvaerakonda kuulub ja kes kõiksugu äriasiadega seotud ning neid isegi oma ameti ajal ajab, kel mitmed tulutoovad ettevõtted, millest Võrus iga inimene teab, vallandas. Seal on siis nüüd sõnad ja teod, ideed ja tegelik elu! Mitte riiklikud tarvidused, mitte õigusliku korra kaitsmine pole selle ärevuse põhjuseks, vaid erakondlikud kaalutlused. Just needsamad erakondlikud kaalutlused,

millede järgi talitamist teistele ette heidetakse!

Agasugugi vähem omapärased pole „Vaba Maa“ vaated. Meie teada pole J. Jaasoni sugugi vallandatud sellepärast, et ta äriasiadega seotud oli, vaid vallandamise, õigem ametnikkude reservi viimise põhjusena on toodud ametkonna ümberkorraldamine. Viimasel juhul viiakse aga reservi ainult need ametnikud, kelle ametkoht kaotatud on (riigiteenist. seaduse § 13). Meie teada pole aga J. Jaasoni ametikoht sugugi kaotatud, vaid tema asemele on sellele kohale määratud teine isik. Nii ei saa juttugi olla vallandamisest ametkonna ümberkorraldamise tõttu ja ametlik vallandamise põhjus on fiktiivne. Mis puutub aga äritegevusesse, siis pole see riigiteenijail sugugi absoluutselt keelatud. Riigiteenistuse seaduse § 35 lubab ametnikule ülemuse teadmisel niihästi erateenistuses olla, kui ka äriõigusi ettevõtteid pidada ning neid vastava ministri loal isegi isiklikult juhtida. Lubab aga ka ülemusele, kui niisugune tegevus ametkohuste täitmist takistab ja ametkoha väärilist lugupidamist ja au riiwab, seda riigiteenijale ära keelata. Ja alles siis, kui riigiteenija seda keeldu peaks ignoreerima, võib kõne alla tulla riigiteenija vallandamine, mitte aga enam reservi viimine. Meie pole aga seni kuulnud, et J. Jaasonile seni niisuguseid keeldusid oleks tehtud ja kuigi seda tehtud oleks, ja J. Jaason neid ignoreerinud, miks ei talitata siis nii, nagu seadus ette kirjutab, miks poetakse siis riigiasutuste koondamise sildi taha, mis ometigi ei ole koondamine? Vast ehk selgitab „Vaba Maa“ ka neid põhjusi! Hra J. Tõnisson arvab, et „küllap veel edasi kestab kogu see silmakirjalik mäng... Kuid kord tuleb ikkagi lõpp!“ Oleme selles temaga ühel arvamisel.

Civil servant.

Kas on ametnikkude töö ebaproduktiivne?

Prof. W. Sombart'i tähelepanuväärivaid mõtteid.

Tihti peame majandusringkondadest kuulma etteheiteid, et riigiteenijad ei tegevat loovat, produktiivset tööd. Antakse mõista, et ainult nemad on need õiged töötajad, kuna riigiteenijad ise uusi väärtusi ei loovat ja majandusringkondade kulul, nendelt nõutavate maksude varal elavat. Etteheide on tõsine ja väärt põhjalikku

kaalumist. Vaatame sellepärast kuidas küsimusele vaatavad teadusringkonnad.

Võrdlemisi üksikasjaliselt käsitleb küsimust saksa professor Werner Sombart oma ettekandes ametnikkude ja majanduse üle, *) kus ta lõpuks otsusele jõuab,

*) Ilmunud ka brošüürina „Beamtenschaft und Wirtschaft“. Berlin. 1927.

et ametnikkude töö mitte ebaproduktiivne, vaid tihti kaugelt suuremal määral produktiivne on, kui majandusringkondade oma.

Prof. Sombart juhib kõige pealt tähelepanu sellele, et sõna „produktiivne“ väga mitmes mõistes tarvitatakse, soovib tema ette kirjutada: Tähelepanu, kõrgepinge, elukardetav! ning hoiatab vähikuid tema tarvitamise eest.

Produktiivsuse all mõistetakse kõige pealt millegi uue loomist, hulga ja suuruse kõrvalmaiguga. Selles mõttes on keegi loov, produktiivne, kui tal on palju lapsi, kui ta on kirjutanud palju raamatuid jne.

Edasi tarvitatakse sõna produktiviteet millegi väärtusliku loomise kohta. Kuid mis on väärtuslik, mis mitte? Otsustamine oleneb täiesti ära meie ilmavaatest. Ühele on uue usundi või filosoofilise süsteemi loomine äärmiselt väärtuslik, seega ka loov tegevus, teised näevad selles täiesti asjatut tegevust. Samuti võib selles mõttes küsida, kas on õhulaeva või mootorratta leiutamine väärtuslik, seega ka produktiivne, või mitte? Kas on produktiivne alkohoolsete jookide, närimiskummi, mingi, pumati valmistamine, või mitte? Otsus võib otsustaja ilmavaate järgi väga erinev olla. Siinjuures tuleb muidugi silmas pidada mitte seda väärtust, mis mingisuguse materjalvara loomisel produtendile endale on. See väärtus võib väga suur olla ja ongi seda just väärtuseta asjade juures. Kuid mõlemad need produktiviteedi mõisted ei tule ülesseseatud küsimuse juures — kas ametnikkude töö on produktiivne — üldse mitte arvesse. Arvesse tuleb siin kõige pealt see mõiste, milles sõna produktiivne tarvitatakse ökonoomilise, majandusliku produktiviteedi mõttes, kus ta tähendab: on tarvilik majandusliku protsessi *) sündimiseks (kvalitatiivne produktiviteet).

Aga ka vaated selle kohta, mis on tarvilik majandusliku protsessi sündimiseks, on väga lahkuminevad; ühes sellega aga jällegi selle üle, mis on produktiivne.

Inglise klassilised rahvamajandusteadlased nimetasid produktiivseks ainult seda tegevust, mille vahetuks sihiks oli varade valmistamine või nende ümberpaigutamine. Sellest pahandatud, küsis saksa majandusteadlane Fr. List: Kuidas, kes

sigu kasvatab, on produktiivne, kes aga lapsi kasvatab, on ebaproduktiivne?

Käsitöölised leivad tihti, et kauplemine on ebaproduktiivne, sotsialistid lähevad veel kaugemale ja nimetavad produktiivseks ainult kätetööd ja ettevõtete juhtimiseks tarvilikku tööd, ebaproduktiivseks aga kapitalistliku ettevõtja tööd.

Siin tuleb silmas pidada, et iga esineva majandussüsteemi jaoks on vajalikud ka erinevad tegevused. Kui käsitöölised kaubanduse, sotsialistid kapitalistliku ettevõtja ebaproduktiivseks nimetavad, siis tähendab see ainult, et käsitööpärasel majandussüsteemis kaubandus, sotsialistlikus — ettevõtja üleliigsed on; meie kapitalistlikus majandussüsteemis selle vastu on nad tarvilikud, järelikult on nende töö ka produktiivne.

Siis tuleb silmas pidada, kas teatud tegevus majandusliku protsessi sündimiseks on tarvilik vahetult või ainult kaudselt. Kaudselt on ta vajalik, kui ta majanduslikku protsessi soodustab või edendab, või selle üldse võimalikuks teeb. Nisugust kaudset tegevust ebaproduktiivseks nimetada pole mingit alust, sest ta on sama tarvilik majandusliku protsessi sündimiseks, kui vahetult varade loomiseks tarvitatud töö.

Kuidas suhtub nüüd ametnikkude töö nende mitmesuguste produktiviteedi liikide ja kraadidega? Prof. Sombart teeb kõige pealt kindlaks, et suur osa ametnikkonnast otsekohe, vahetult osa võtab varade loomise protsessist ja seega loovat tööd teevad. Need on riigi majanduslike ettevõtete ametnikud.

Kaudselt produktiivsed on, kuna nad majanduslikku protsessi soodustavalt, edendavalt mõjutavad, haridusalal töötavad ametnikud (õpetajad). Aga produktiivne, kuigi kaudselt, on ka kõigi administratiivala ametnikkude tegevus, teenigu nad kohtu, politsei, sõjaväe jne. alal. Sest ilma korralda, mille eest need ametnikud hoolitsevad, ei suuda majandus ühte päevagi püsida.

Siis juhib prof. Sombart edasi tähelepanu sellele, et selle, kvalitatiivse, produktiviteedi mõõtmise võimalik ei ole. Tuleb leppida ainult selle teadmisega, et ametnikkude tegevus on majanduslikult produktiivne. Sellega aga on ühtlasi ümber liikatud väide, et ametnikud elavad maksudest, mis majandusest välja pigistatavat. Maksud tulevad sisse kogu produktioonist ja igauks, kes sellest pro-

*) Majandusliku protsessi sünnitavad produktioon ehk varade loomine, varade vahetus, varade jaotus ja tarvitamine ehk konsumptsioon oma alises ja pidevas ringlookus.

duktsioonist osa võtab, aitab ka maksusid koguda. Kuna nüüd ametnikud on tarvilikud majandusliku protsessi sündimiseks ja nii produktsioonist osa võtavad, siis aitavad nad just samuti koguda neid maksusid, millest nende palgad tulevad, kui mõni tööline söekaevanduses või kaubamajas.

Nüüd tuleb aga silmas pidada, tähendab prof. Sombart, et eelpooltoodud ökonoomilise produktiiviteedi mõiste teadlikult liiga kitsas ja ühekülgne on, majandust absoluudistab ja kogu inimlikku tegevust ainult majandusliku protsessi sündimiseks kaasaaitamise suhtes hindab. Kuid on olemas veel üks suurema mahuga produktiiviteedi mõiste, mis arvesse võtta tuleb. Ka see produktiiviteedi mõiste vaatab produktiivset tegevust kui tarvilikku, kuid mitte enam üksi majanduslikuks protsessiks, vaid kogu inimeste ühiskondliku elu üldprotsessiks. Prof. Sombart nimetab seda sotsiaalses produktiiviteediks. Ja siin on juba võimalik vahet teha teatud tegevuste vajalikkuse vahel, umbes nii nagu on võimalik hinnata organite tähtsust kogu organismi seisukorrale, s. t. vahet teha rohkem või vähem oluliste organite vahel. Me võime inimesel ära lõigata juuksed, kõrvad, nina, käed, jalad, kuid ta võib veelgi edasi elada. Kõrvaldame aga tal kopsud või mao, siis sureb ta. Ja hinnates sellelt seisukohalt ametnikkude tegevust, jõuab prof. Sombart otsusele, et sotsiaalse produktiiviteedi skaalal ametnikkude enamik väga kõrgel astmel asub, sageli majandustegelastest kõrgemal.

Majanduses räägitakse elamiseks tingimata vajalikkudest ettevõtetest. Kuid paljud ametnikud on tegevuses just niisugustes tingimata vajalikkudes ettevõtetes. Siia kuuluvad kõik ülemal vahetult produktiivseiks nimetatud ametnikud. Nende tegevus on ühiskondlikus elus palju vajalikum, kui mõnegi majandusliku tegelase oma. On ju tõesti hoopis tähtsam, et raudteed näit. korralikult sõidak-

sid, *) kui et mõnda hambapastat või loki kõrvetamise aparati valmistatakse.

Kõik need asjad on nii selged, et imes-tama peab, kuidas terve mõistusega inimene võis sattuda pöörasele arvamisele: ametnikkude tegevus polevat produktiivne. Prof. Sombart arvab, et sellest arusaamiseks tuleb silmas pidada veel üht produktiiviteedi mõistet, mis ülalkirjel-datud mõistetega tihti segamini aetakse. See on nimelt kvantitatiivse produktiiviteedi mõiste, nagu seda prof. Sombart nimetab. Selles mõttes mõistetakse produktiiviteedi all kulutuse hulk, mis on tarvilik teatud efekti saavutamiseks, nii siis tegevust ökonoomilise printsiibi järgi, võimalikult väikese kulutusega saavutada võimalikult suur efekt. Ebaproductiivne on siis üleliigne kulutus. Prof. Sombart arvab, et just see kvantitatiivse produktiiviteedi mõiste on olnud nende silme ees, kes räägivad ametnikkude töö ebaproductiivsusest, tahtes sellega ütelda, et ametnikkudel teatud kasuliku efekti saavutamiseks liiga palju tööd kulub, et sedasama vähema tööga võimalik oleks kätte saada, teiste sõnadega, et ametnikkude personaali alal võib kokku hoida. Võrreldes aga statistilisi andmeid ametnikkude ja majanduselus tegutsevate kodanikkude protsendi kasvu kohta 1882. kuni 1925. a., mis näitavad, et ametnikkude protsent üldrahvaarvust on selle aja jooksul ainult 0,8 protsenti tõusnud, kuigi ühiskondlik elu hoopis komplitseeritumaks on muutunud, samal ajal aga kaubanduse ja liiklemise alal tegutsevate protsent on tõusnud 7,2% võrra, jõuab prof. Sombart otsusele, et raske on tõendada, nagu oleks ametnikkude arvu tõus liiga suur. Ja kuigi ehk siin või seal vast tööjõudu liialks tarvitatakse, siis ei sünni see üksi riigiteenistuse alal. Sellepärast arvab prof. Sombart, et majandusringkondadele, kui nad tulevad etteheidetega ametnikkude tegevuse ebaproductiivsuse üle, tuleks viisakalt soovitada kõige pealt oma ukse eest pühkima hakata. Ekonomist.

*) Thünen'i järgi (Der isolierte Staat, 2 Aufl. I Bd., S. 8) pole enam võimalik produtseerida rükist 50 miili kaugel asuva turu jaoks, kui ta vankril sinna tuleb vedada, sest veokulud neelaksid kogu tulu ära; isegi siis, kui produktsioon midagi ei maksaks.

Riigiteenijad!

Toetage oma ainukest kutseajakirja „Side't“ kaastööga kohtadelt.

Postiametnikkude-õpilaste komplekteerimisest Šveitsis.

Hiljuti ilmusid ajalehis mõned kirjutised ametnikkude haridusliku tsensuse kohta. Ühes neist propageeriti mõtet, et kõigis ameteis, kus rahuldav palk, ametnikud tuleks asetada isikutega, kellel ülikooli haridus ja edaspidi peaks keskmistele ja kõrgematele kohtadele võetama ainult ülikooli haridusega isikuid. Et küsimus üldise tähtsusega ja kogu ametnikkonda puudutab, siis mahutame eelpool mõned väljavõtted Šveitsi postidirektisooni peadirektori Dr. J. Hugentobler'i artiklist, mis Ülemaailmlise Postiliidu Rahvusvahelise Büroo kuukirjas „L'Union Postale“ nr. 8, august 1929, ilmus ja kõnealolevat küsimust käsitab.

Peale maailmasõda on postiametniku kohtadele kandideerijate arv Šveitsis märksa kasvanud. Kindlustus, mida pakub riigiteenistus võrreldes erateenistusega, avatleb noori inimesi postiametniku kutset valima. Et aga riigiasutused racionalseerimise tagajärjel ja kokkuhoiu mõttes nüüdsel ajal palju vähem uut personaali juurde võtavad kui enne sõda, siis tekib arusaadavalt pakkumise ja nõudmise vahel suur vahe. Alljärgnevad andmed näitavad pakkujate arvu tõusu ja vastuvõetute arvu langust, võrreldes ennesõjaaegsete arvudega, Šveitsi postiasutustes.

Kandideerinud isikute arv.

Aasta	Ülesantud	Katsetele lastud	Õpilaseks määratud
1912	386	371	266
1913	409	398	313
1926	900	377	70
1927	520	325	42
1928	652	296	52

Et pakkujate arv palju suurem oli kui nõuetav, siis oli postivalitsus sunnitud raskendama vastuvõtu tingimusi, kusjuures jäi aga püsima põhimõte, et keskkooli haridusega isikuile tuleb võimaldada õpilaseks pääsemist.

Kuni 1926. aastani eksamineeriti õpilaseks astujaid rahvakooli programmi ulatuses, nõudes laiaulatuslikumaid teadmisi geograafias, ajaloos, arvuteaduses ja võõrais keelis. Šveitsis ei nõuta postiametnikelt, et nad mõne üldharidusliku kooli tingimata peaksid lõpetama. Vajalikkude teadmiste omandamise viis on vaba. Tei-

selt poolt aga nõuab ametniku kutse, iseäranis kõrgemais astmeis, teatud üldist haridust, mis võimaldab pärastiste praktiliste teadmiste otstarbekohasemat kasutamist. Ka veel üks teine asjaolu nõudis eksamikava laiendamist: liiga piiratud programmi järgi nõuetavaid teadmisi võisid kandidaadid ettevõtlikkude isikute poolt selleks asutatud koolides vastava trilingu abil omandada õige lühikese aja jooksul. Sel viisil ettevalmistatud kandidaadid võivad skemaatilisi proove rahuldavalt sooritada, kuid pärast tuleb ilmsiks laiaulatuslikumate teadmiste puudus, iseäranis suuremaid teoreetilisi teadmisi nõuetavail kõrgemal kohtil.

Aga ka kõrge haridusline tasapind ei garanteeri ametnikult nõuetavaid omadusi. Praegu kandideerib palju keskkooliharidusega isikuid ja üliõpilasi õpilaste kohtadele. Seeläbi jäävad kõik vähema haridusega kandidaadid tahaplaanile ja tekib hädaoht, et võetakse teenistusse isikuid, keda ei rahulda alamteenija töö ja olukord. Ja et selle olukorraga kauemat aega tuleb leppida, siis võivad nende isikute juures nähtavale tulla ebameeldivad iseloomuomadused, mis täitsa rahuldava töö ja olukorra juures poleks end avaldanud.

Igatahes olid postivalitsuse kogemused sellased, et hea koolihariduse eieeldaveelhead töökarakterit ja soovitatavat suhtumist oma ametikohuste täitmisele. Pandi tähele, et just isikud hea kooliharidusega ei täitnud nende peale pandud lootusi: puudus vajalik töörõõm, ei sobinud koostöö teistega või jättis ausus ja korralikkus palju soovida. Need polnud üksikud juhtumid, kus tuli vabastada heade teadmistega isikuid iseloomu sisenemise toe puudumise tõttu, mis tegi võimatuks ametkohustuste rahuldava täitmise postiteenistuse alal, kus nüüdse aja tehnika tõttu kontrolli miinimumini alandatud, kuna aga väärtuste ja rahaläbikäik postikaudu võrdlemisi suur on.

Need positvalitsuse kogemused on ühised kooliajal tehtud omadega, kus tähele pandi, et intelligentsete ja andekate õpilaste karakter sagedasti kängu jääb või peale koolilõpetamist ametikohustetäitmisel ei vasta nõuetele. Üldiselt kokku võetud: head kooliteadmised ei garanteeri häid karakteri omadusi ega pärastist ametikõlblikkust ja tublidust. Sarnasele otsusele on tulnud ka erasettevõtetes, kus rohkearvuline personaal töötab.

Kujunes ülesandeks ametile vastavuse üle otsustada mitte ainult koolis omandatud teadmiste, vaid inimeses eneses peituvate võimete ja karakteriomaduste järgi.

Kõige pealt laiendati eksami-nõudmisi nõndanimetatud testidega. Testid koosnesid erilistest mõtlemis-ülesandest, millede lahendamine nõudis rohkem loomulikku andekust ja leidlikkust kui koolis omandatud teadmisi. Ülesannete lahendamist nõuti kindlaksmääratud aja jooksul ja kirjalikult. Siin pidid ilmsiks tulema eksamineeritava mõtete koondamis- ja otsustamisvõime, meeletteravus ja enesevalitsemine. Kuid peagi selgus, et kandidaatidel oli võimalik end nendes testküsimusis teatud piirini samuti ette valmistada kui teisteski eksamil nõuetavais aineis. Sellepärast pööras postivalitsus psühhotehniliste katsetamiste juurde, mis põhjenevad teaduslikult toimetatud psühhilistele eksperimentidele.

Need psühhotehnilised katsetamised leidsid elavat kasutamist psühhotehnilistes instituutides Zürich'is, St. Gallen'is ja Biel'is, peale selle veel mitmete asutuste ja erasettevõtete poolt. Postivalitsus võimaldas kahele ametnikele-pedagoogidele,

kellel suur praktika koolitöö alal, psühhotehnilise katsetamise tundmaõppimist ja muretses katseks vajalikud aparaadid.

Püütakse selle katsetamisviisiga selgusele jõuda kandidaatide psühhiliste omaduste üle. See püüdmine leiab teostamist teadusliku katsepsühholoogia poolt võimaldatud abinõude kaudu. Püüdmine inimeste võimete äratundmisele jõuda psühholoogiliste abinõude läbi algas umbes aastal 1895, mil prantsuse psühholoog B. Bourdon testi-taoliste katsetega proove tegi. Samal ajal leidsid teostamist A. Binet katsed, kes ühes arstiga Simon moodsale andekus-uurimisele alguse pani.

Eksamineerija esimene ülesanne neil katsetel olgu proovialuse vabastamine igasugusest ärevuse ja argtuse tundest. Siis ainult on võimalik konstateerida, kas õpilane kaldub põhjalikule või pealiskaudsele töötegemisele, tema väsimuse, vastupidavuse, loiuise või silmakirjalikkuse üle. Tarvitusele võetud aparaadid on nõnda valitud, et tulemustele mõju ei avalda õpitud oskused. Kõik koolitarkus ja äraõpitud oskub jääb kõrvale, sest katsete läbi tahetakse tundma õppida inimeste tema algupäraseis andeis ja vaimuvõimeis. Koolis omandatud teadmistel pole siin mingit tähtsust.

Nii Šveitsis.

Omalt poolt lisame juurde, et psühhotehniline katsetamisviis on praegu veel ikkagi prooviajajärgus ja selle teadusele rajatud meetodi tulemuste kohta ei või praegu veel midagi kindlat öelda. Siin on tulevikul sõna.

Igatahes on aga selge, et koolidiploom ei tohi olla ametniku määramisel ainsaks otsustavaks teguriks. X.

Ülevaade raudteelaste keskühingu tegevusest.

1. Vormiriiete asjus pöörati teedeministri poole järgmise märgukirjaga:

Härra Teedeministrile,

ärakiri Raudtee Direktorile.

Meil on au Teie poole pöörduda järgmise palvega:

Nagu meil teada, on Raudteevalitsuse poolt väljatöötatud uus vormiriide määrus ühes uute löikekavanditega ja Teile kinnitamiseks esitatud.

Kuni uus määrus ei ole kinnitatud, ei anna Raudteevalitsus välja uut riidevarustust neile

teenijaile, kellel varustuse kandmise tähtsust aeg möödunud.

Et varustuse kandmise tähtsustad nii-kui-nii pikad, on tähtaja väljateeninud varustus niivõrt lagunenu, et võimata seda üle tähtaja edasi kanda.

Eelpooltoodut arvesse võttes palub Keskühingu juhatus Teid, Härra Minister, määrus kinnitada, et Raudteevalitsusel oleks võimalik varustuse väljaandmisele pea asuda. Ühtlasi palume Teid, Härra Minister, samme astuda, et varustuse üldmäärused saaks maksma pandud.

Selle peale järgnes teedeministrilt vastus:

Eesti Raudteelaste Keskühingule.
Tehnika tän. 16. Tallinnas.

Teie kirja peale 2. septembrist s. a. nr. 192 teatan, et „Määrus raudteelaste vormiriite ja erandmärkide kohta“ on Raudteevalitsusele tagasi saadetud täiendamiseks ja põhjalikumalt läbitöötamiseks.

Varustuse üldmäärused on Majandusministeeriumis. Teie kirja puhul on palutud Majandusministeeriumi asja kiirendada.

2. Veduri- ja rongiteenijate töö- ja puhkeaja asjus esitati raudteevalitsuse direktorile järgmine märgukiri:

Härra Direktorile.

Juba k. a. mai kuul avaldati Teie poolt põhimõteline nõusolek teenijate tööaja reguleerimiseks. Nagu meil teada, on ka H-ra teedeminister nõusolekut avaldanud rongi- ja veduriteenijate tööaja lühendamiseks, kuid tänini ei ole seda tegelikult teostatud, samuti pole ka käsukirjas selle kohta mingit määrust avaldatud. Lootes Teie isiklikele lubadustele on rongi- ja veduriteenijad kuude viisi kannatanud ja oodanud, kuid nagu näha on need ootused ja lootused ajamerde vajunud.

Uskudes Teie lubadustesse, palub Keskühingu juhatus veel kord Teid, Härra Direktor, vähemalt nimetatud kahe liigi teenijate kohta maksuma panna normaal tööaja määrus.

Selle peale järgnes vastus:

Eesti Raudteelaste keskühingule.

Teie kirja nr. 191 peale teatan, et kõik antud lubadused on täidetud, sest veduri- ja rongiteenijate tööaja lühendamise kohta sai veel eelmise valitsuse ajal hr. Teedeministrile ette kantud tarviline krediidi summa, kuid et krediiti saadud ei ole, siis ei ole võimalik olnud ka tööaega senini vähendada. Nüüd on 1930/31 a. eelarvesse selleks tarviline summad sisse võetud.

(Toimetuse märge: nii kui kuuleme, on tööaja lühendamise võimaldamiseks 1930/31 a. eelarvesse sisse võetud summad juba eelarve kavast maha kustutatud.

Ühe käega kirjutatakse lubadusi — teise käega neid kustutatakse).

3. Tapal lugemislaua avamiseks ruumi saamiseks pöörati raudteevalitsuse direktori poole järgmise kirjaga:

Härra Direktorile.

Meil on au Teie poole pöörata järgmise palvega:

Tapal sõlme veduriteenijad on korduvalt soovi avaldanud, et neile saaks võimaldatud avada Tapale lugemise lauda, milleks aga seni puudusid vastavad ruumid. Nagu juurdelisatud kirjavahetusest näha on Tapal Veojaoskonna majas üks ruum olemas, mida esialgu oleks võimalik kasutada lugemislauaks. Keskühingu esitaja kohapeal oludega tutvunedes leidis ka, et ainult nimetatud ruumid sobiks esialgu selleks otstarbeks, ja et varustuslaokontor oleks võimalik paigutada Ehitusjaoskonna ruumidesse.

Et lugemislaua kultuuriline tähtsus, loodab Keskühingu juhatus Teie lahke vastutuleku peale, võimaldades lugemistoa asutamiseks Veduriteenijate k-ühingu poolt soovitatud ruumi.

Teie lahkest korraldusest palume meile teatada.

Vastust kirjale järgnenud ei ole.

4. Veoameti juhatajalt saabus järgmise sisuga kiri:

Raudteelaste Keskühingu Juhatusesele,
ärakiri Vj-1, 2, 3 ja 4.

Asja lihtsustamiseks, palun Veoameti teenistuse alal teenijate kutseorganisatsioonidele teatada, et nad tulevikus ühingu liikmete teenistusest vabastamise asjus sõiduks koosolekutele, pööraks vahetult ning aegsasti Veojaoskondadesse ja adresseeriks kirja järgmiselt: Vj-1, 2, 3, 4 edasiandmise korras.

Mis puutub sõidupiletitesse, siis neid ei anta välja mitte Veoameti keskasutusest, vaid H-ra Direktori kantselleist, kuhu ka tuleb pöörata, juurdelisades ühingu kirja, mis jaoskonnast ühingu tagasi saadetud jaoskondade juhatajate ääremärkustega vabastamise asjus.

Arvatavasti ei leidu edaspidi enam aset sarnased arusaamatused, missugused mitmel korral minevikus ette tulid, kui teenijail oli tarvis sõita oma ühingu aasta peakoosolekutele.

5. Keskkliidule saadeti alljärgnev kiri:

Riigi ja Omavalitsusteenijate Keskkliidule.

Raudteelaste Keskühingu juhatus arvesse võttes järgmisi asjaolusid:

1) Vabariigi Valitsuse eitavat suhtumist korteriraha nõudmisele;

2) viivitust teenistusvanuse tasu välja maksimises;

3) ebanormaalselt vahekorraldada Keskkliidu juhatus ja temasse kuuluvate ühingute vahel, — otsustas teha Keskkliidule ettepaneku saadikutekogu kokkukutsumiseks.

Sellest Teile teatades palume saadikutekogu kokku kutsuda nii kui eelpool tähendatud.

6. Teenistusvanuse tasu maksimise asjus nõندانimetatud „ajutistele“ teenijatele otsustati pöörata märgukirjaga teedeministri poole. Olgu tähendatud, et on „ajutisi“ teenijaid, kes oma teenistuse kestvuse poolest on juba ammu teenistusvanuse tasu saamise õiguse välja teeninud, kuid tasu ei makseta.

7. Keskkühingust lahkuks juhatusese seni esimees A. Jõgi. Lahkumise põhjuseks olid A. Jõgi isiklikud kodused asjad. Uueks juhatusese esimeheks valiti A. Melenčuk.

A. Jõgi lahkumise puhul avaldati kahtsust ja tänati A. Jõgi't tehtud töö eest.
S e k r e t a r i a t.

Tallinna riigi- ja omavalitsuse teenijate ühingu tegevusest.

Kavatsusel 10-aastase tegevuse mälestamine.

Suvel, kus puhkuste kui ka suuremal määral ametiülesannete tõttu suured hulgad riigiteenijaid pealinnast eemal viibivad, on teatav tagasihoidlikkus, passiivsus kutseühingute tegevuses paratamatu. Sügise kätte jõudmisega peab tegevus aga uue hoo ja jõuga algama.

Esimeseks mureks ühingu juhatusele oli kohasemate ruumide muretsemine. Küsimus on küll alaliselt päevakorras olnud, kuid aastate jooksul ei läinud korda selles mingit edu saavutada. Nüüd aga näib, et juhatusel õnnestunud on siin teatud edu saavutada, kuna tal korda läks üürida Eesti Naisliidu bürooruumid, mis asuvad Rataskaevu tän. nr. 22 (Õpetajate Liidu ruumides) ja koosnevad kahest toast, milledest üks nii avar, et selles võimalik on ka volinikkude-kogu koosolekuid pidada. Ruume saab kasutada kolm öhtut nädalas (esmaspäeviti, kesknädalati ja reedet). Kuna senised ruumid olid tarvitada ainult ühel öhtul nädalas, siis on praeguste ruumide saamisega avanenud võimalus ühingu tegevust hoopis intensiivsemaks muuta. Muidugi pole ka uued ruumid ideaalsed, kuid ühingu rahaliste ressursside juures võib vaevalt suuremaid nõudmisi ülesse seada. Uued ruumid sai ühing kätte neil päevil. Kuna nüüd avanenud võimalus bürootundide arvu suurendada, siis kavatsebki juhatus neid vähemalt 2 öhtul nädalas pidada. Lähem korraldus on aga veel välja töötamata ja tehakse hiljem volinikkudele teatavaks. Edasi on juhatusel kavatsus, kui rahalised võimalused selguvad, asutada lugemistuba, varustades seda kutseajakirjandusega nii oma- kui välismaadest. Samuti kavatsetakse hakata edaspidi pidama referaat- ja kõneõhtuid mitmesuguste päevakorral olevate riigiteenistusprobleemide üle.

1. oktoobril peeti ühingu volinikkude-kogu koosolekut. Koosolek oli rohkem informatsiooni-laadiline, kus juhatus volinikke tutvustas oma lähemate kavatsustega, et need püüaks tutvuda liigete arvamistega nende kohta.

Tähtsaim neist kavatsusist on kahtlemata liikmemaksu tõstmise ja uutele alustele seadmise küsimus. Ühingu tegelikud sissetulekud koosnevad ja võivadki koos-

neda ainult liikmemaksudest. Praeguse liigete arvu juures moodustab see umbes 1200—1300 kr. summa. Selge on, et niisuguse summaga võimata on tõsiselt kutsetegevust vähegi intensiivsemalt arendada. Juba vähegi vastuvõetavate ruumide muretsemiseks üksi kuluks see summa ära. Nii kutseliseks kui kultuuriliseks tegevuseks ei jääks midagi üle. Paratamatuid väljaminekuid on aga terved read. Olgu näiteks ainult mõned tähtsamad nimetatud. Tarvis on kõige pealt käima panna ajakiri, mis vähemalt kord nädalas ilmub. Ilma niisuguse ajakirjata ei suuda ükski juhatus riigiteenijaskonnale oma sihte ja arvamisi tarviliselt selgitada. Praegu üks kord kuus ilmuv ajakiri „Side“ ei suuda aga kuidagi selleks tarvilisi võimalusi pakkuda. Muidugi ei suuda ühing üksi niisugust ajakirja ellu kutsuda ja üleval pidada ja paratamata tuleb selleks liituda teiste organisatsioonidega, kuid praeguste rahaliste sissetulekute juures pole sellelegi võimalik mõelda.

Edasi oleks hädatarvilik hoopis laiemale alusele seada ja välja arendada õiguslik nõuanne nii ühingu liigetele kui juhatusele. Selgemaks tõenduseks sellele vajadusele on praegune olukord, kus riigiteenijaid pahemale ja paremale loobitakse, „tuule peale“ asetatakse ja talitatakse, nagu poleks riigiteenistuse seadust enam olemaski. Oma õiguste kaitseks peavad riigiteenijad pöörduma kohtute poole, on sunnitud tarvitama advokaatide abi, kuid tihti puuduvad selleks majanduslikud võimalused. Siin peaks appi astuma kutseühing. Aga mitte üksi liigetele pole tarvis õiguslikku nõuannet, seda vajab suurel määral ka juhatus. Juhatuses tuleb alata küsimusi, kus tarvis oleks vilunud õigusteadlase nõu, kuid rahapuudusel pole seda võimalik teha. Näit. tuleb juhatusel võtta seisukohad riigiteenijatesse puutuvate seaduse-eelnõude kohta. Nende üksikute määruste ulatuse ja mõju kohta on aga mitteõigusteadlusel tihti väga raske või hoopis võimatu selgusele jõuda. Senine juhatuste tegevus annab selleks küllalt näiteid. See kõik maksab aga jälle raha.

Eelpool puudutasime juba referaatide ja ettekannete korraldamise kavatsust.

Aga seegi on jällegi seotud rahakuluga. Vaevalt läheks meil näit. korda saada ilma tasuta küllalt asjatundlikku ja autoriteetset lektorit tähtsamates riigiteenistusõiguslikkudes küsimustes jne. Ilma sellekohase erikirjanduseta, mis välismaadel ilmub riigiteenistusõiguslikkude probleemide kohta, pole ühelgi juhatusel võimalik ajaga kaasas sammuda, rääkimata küllalt asjalikult esinemisest. Sellepärast on niisuguse kirjanduse muretsemine paratamata. Aga sedagi ei saa ilma rahata. Ja kuhu me nii vaataksimegi, igalpool on ootamas väljaminekud, millede katmiseks praeguste sissetulekute juures vähematki väljavaadet pole. Sellepärast on liikmemaksu tõstmine möödapääsematu. Et see aga väiksemapalgalistele liiga tunduvaks ei muutuks, tuleb liikmemaks ka uuele alusele seada ja seda võtma hakata proportsionaalselt palgale. See teeb küll maksu võtmise vähe keerulisemaks, kuid see on paratamatu pahe. Küsimus on ainult, kui suure protsendi palgast võiks liikmemaksu võtta. 0,25% juures teeks see 60.— kr. palgalt kr. 1,80 ja 140.— kr. palgalt 4,20 kr. aastas. Kui selle maksu võtmised siduda veel teenistusvanusetasu maksmistega, s. t. võtta seda 3 korda aastas, kui maksetakse teenistusvanusetasu, siis ei peaks see küll kellelegi koormavaks olema. Muidugi ei saaks veerandprotsendilise liikmemaksu juures kaugegtki teostada kõiki eelpoolkirjeldatud ülesandeid, rääkimata mainimatuid, selleks oleks taryis liikmemaksu praeguse liikmete arvu juures tõsta vähemalt 0,5% peale, aga ühteteist oleks siiski juba võimalik ette võtta.

Kahjuks näis osa volinikke arvamisel olevat, et mingisugust liikmemaksu kõr-

gendamist vaja ei ole. Kuidas aga Ühingu tegevust ilma selleta võimalik oleks tõsiselt arendada, seda ei suutnud nad ka näidata. Igatahes loodab juhatus, et liikmed küsimusesse tõsiselt suhtuvad ja endale selgeks teevad, et see väike ohver paratamatu on, kui me elujõulise kutseühingu puudumisel teisel palju suuremaid kahjusid kanda ei taha.

Lõpuks puudutati veel ühingu 10-aastase tegevuse mälestamise küsimust, sest 12. detsembril s. a. möödub 10 aastat praeguse ühingu eelkäija — Ülemaalse riigi- ja omavalitsusteenijate ühingu Tallinna osakonna — asutamisest. Arvati, et seda tuleks tingimata kuidagi mälestada, ainult mälestamise viisi juures kippusid arvamusel lahku minema. Ühed arvasid, et sel juhul tuleks korraldada suurem aktus, teised aga leidsid, et paljas ametlik aktus küllalt otstarbekohane poleks, vaid see tuleks kas ühendada või asendada ühise koosviibimisega. Viimase arvamise poolt oli enamus ja nii on juhatus selle teostamiseks juba mõningaid samme astunud — läbirääkimisi pidanud ruumide saamiseks jne.

Peale selle puudutati koosolekul veel ametkondade koondamise ja Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu reformeerimise küsimust, kus juhatus teatas, et ta Keskliidu juhatus palunud on saadikutekogu võimalikult oktoobri esimese poole sees kokku kutsuda selle küsimuse arutamiseks. Keskliidu juhatus ongi nüüd saadikutekogu 20. oktoobriks kokku kutsunud. Loodetavasti avanevad seal siis võimalused tarviliste reformide teostamiseks.

S e k r e t a r i a a t.

Otseim tee prantsuse keele õppimiseks posti ametnikele.

Prantsuse keel on võetud ametkeeleks rahvusvahelises läbikäimises posti-telegraafiasutuste ja valitsuste vahel. Loomulik on siis, et p.-t. ametnikud seda keelt peaksid oskama. Muidugi ei tarvitse igaüks neist prantsuse keelt sel määral osata, et selles keeles rahvusvahelist kirjavahetust oma teenistusosaladel pidada või luugi juures mõne välismaalasist korrespondendiga kõnelda. Suuremale hulgal jatkub sellestki, et osata prantsuskeelseid aad-

resse tõlkida, tulnud amettelegrammidest aru saada, vastavaid amettelegramme koostada, rahvusvahelises talituses tarvitusel olevaid tähikuid täita jne.

Meie keskkoolides prantsuse keelt ei õpetata. Nii on noorem põlv p.-t. ametnike sunnitud seda keelt õppima omal algatusel ja omal käel, tarvitades tundide võtmisel mõnd vene või saksa keskkooli õpperaamatut. Praktika on aga näidanud, et selle prantsuse keelega, mis keskkoolide

õppekavade kohaselt ja harilikkude kooliraamatute järgi omandatakse, p.-t. teenistuses palju peale hakata ei ole: koolide jaoks koostatud võõrkeelte õpperaamatud baseeruvad harilikult ilukirjanduslikul materjalil, *) sisaldades õige vähe sõnu ja fraase, mis igapäevases omavahelises läbikäimises vajalikud. Peale selle ei leidu harilikkudes õpperaamatutes sootumaks neid kõnekäändeid ja oskussõnu (termini technici), mis p.-t. aladel eriliselt on välja kujunenud.

Mainitud asjaolude ei õpitagi mõne välisriigi p.-t. ametkondades prantsuse keelt kooliraamatute abil, vaid selleks tarvita- takse erilisi p.-t. ametnikkude jaoks koostatud õpperaamatuid. Seeläbi saavuta- takse suur kokkuluheid ajas ja kuludes ning, mis peaasi, parem ettevalmistus tegelik- kudele teenistuspöuetele.

Et ka meil keegi sarnase prantsuse keele õpperaamatu koostaks, on asjata lootus: väike tiraash ei avatle ei autoreid- filolooge ega kirjastajaid. Kuid väljapääs on selletagi olemas. Nooremad eesti p.-t. ametnikud õskavad kõik saksa keelt, üks enam, teine vähem, kuivõrd keegi teda keskkoolis suutis omandada. Ja seetõttu võidakse meil prantsuse keelt väga hästi õppida saksa p.-t. ametnikkude jaoks koostatud õpperaamatute järgi.

Sellistest õpperaamatutest tuleb pari- maks pidada O. Sieblast'i poolt koostatud raamatut: *Lehrbuch der französischen Sprache für die deutschen Post- und Telegraphenbeamten zum Selbstunterricht in der französischen Umgangssprache und Amtssprache. (In zwei Teilen nebst Schlüsseln).*

See raamat on ilmunud tuntud B. G. Teubner'i kirjastusäri kirjastusel Leipzigs ning maksab kumbki jagu eraldi 4 saksa marka. Tellimine, kui seda ei tehta mõne kohaliku raamatukaupluse vahetallitusel, tuleb adresseerida: Verlag von B. G. Teubner, Leipzig.

Nagu tiitelkirjast näha, on O. Sieblast'i õpperaamat iseõppimiseks määratud ja sellepärast otse kohane meie p.-t. ametni- kele, kuna meil vaid suuremates linnades

prantsuse keele tunniandjaid leidub. Mee- todi poolest vastab raamat täiesti nõudele — õpetada p.-t. ametnikule ainult neid sõnu ja fraase, mis ta vajab oma ametialal nii suulisel läbikäimises võõrmaalasit korrespondentidega kui ka ametkirjavahe- tuses välismaadega; kõik muu kui liigne ballast ja asjata ajaraiskamine jääb kõr- wale. Kogu õppekursus koosneb 56 õppe- tükist, kus terve keeleõpetus (grammati- ka) põhjalikult läbi võetakse. Lisadena sisaldavad raamatu mõlemad jaod luge- mispalasid p.-t.-t. aladelt ning esimene jagu veel hulk ametkirjavahetuse näiteid. Kirjalikkude harjutuste korrigeerimiseks on mõlemale jaole eribroschüürima „võti“ juure lisatud. Grammatika reeglid on sedavõrd lihtsas saksa keeles väljendatud, et neist arusaamine meie ametnikele ras- kust ei peaks sünnitama.

Täienduseks nimetatud õpperaamatule on samalt autorilt ja sama kirjastusäri väl- jaandel ilmunud veel järgmised raamatud:

1) *Fachwörterbuch der fran- zösischen Sprache für Post, Telegraphie und Fernsprech- wesen.* Hind 4 saksa marka.

2) *Französisches Postlese- buch mit Amtsbriefsteller und einem Wörterverzeichnis.* Hind 2.40 saksa marka.

3) *Französisch für die Assis- tentenprüfung.* Hind 1.60 saksa mk.

O. Sieblast'i prantsuse keele õpperaa- mat on saksa ja austria p.-t. ajakirjades kiitva arvustuse osaliseks saanud ja nende maade p.-t. ametnikkude seas enesele tõ- sise sümpaatia võitnud. Teda on ka teiste maade p.-t. ajakirjad soovitanud, muuseas ka vene oma. Iga p.-t. ametnik, kes kasu- tanud nimetatud õpperaamatut prantsuse keele õppimisel, ei saa mitte ühineda selle otsusega, millise andis selle raamatu kohta omal ajal Üleilmilise Telegraafi Liidu aja- kiri „Journal Télégraphique“: „Nous som- mes persuadés que les agents de toutes catégories qui se procureront cet ouvrage n'auront pas lieu d'en regretter la minime dépense“. Käesolevate ridade kirjutaja on omal ajal ka O. Sieblast'i õpperaamatut prantsuse keele õppimiseks kasutanud ja võib tema kohta ainult ütelda: see õppe- raamat on väärt, et iga edasipüüdja ja oma ametialast huvitatud eesti p.-t. ametnik ta enesele muretseks.

O. Nõu.

*) Erandid selles suhtes ei ole ka eesti kesk- koolide jaoks koostatud Iversen'i ja Reisenbuki prantsuse keele õpperaamatud.

Esperantokeelse kuukirja väljaandmise kavatsus J. T. F.-i poolt.

Peale selle kui I. T. F.-i esindaja Brüsselis 1924. aastal aset leidnud tööliste-esperantistide internatsionaali kongressil veenduda võis esperanto keele praktilises tähtsuses, on ka I. T. F. kõigi oma juhtivate osakondade läbi peale sellekohaste läbirääkimiste propageerinud esperanto keelt.

I. T. F.-i sekretariaat peab nüüd esperanto keeles kirjavahetust ja tema ajakirjas avaldatakse väiksel määral esperantokeelseid teateid. Juhatus ja kongresside otsuste kohaselt tehti organisatsioonidele ülesandeks selle abikeele äraõppimise võimalust oma liikmete seas igatpidi soodustada.

Terve rida organisatsioone on selle I. T. F. soovile vastu tulnud ja esperantokeelseid õppelehti hakanud välja andma, pealegi veel oma häälekandjates esperantokeelseid artikleid avaldanud.

Kahtlemata on huvi esperanto keele vastu I. T. F. ringkondades suuresti kasvanud, kuid mitte sel määral, et tihti avaldatud soovile, I. T. F. andku välja oma teated ka esperanto keeles, oleks võidud vastu tulla. See oleks I. T. F.-ile ainult tüli ja väljaminekuid tekitanud, ilma et sellest saavutatud tulu neid tasakaalustanud oleks. Sellepärast avaldati ainult väiksel määral teateid raudteelaste, trammiteenijate ja meremeste esperanto-gruppide kohta.

Tähele pannes kestvate huvi esperanto keele vastu, oleksime nõus ette panema oma juhatusele välja andma hakata esperantokeelset kuukirja, kuid meil on tähtis teada, kas esperantistid ise kaastöödega saavad kuukirja toetama. Kuukiri oleks 12-leheküljeline ja avaldaks I. T. F.-i tähtsamad artiklid ja teated, mis seni juba viies keeles ilmuvad. Pealegi kujuneks see ajakiri mõjuvaks esperantokeele propageerijaks transpordi alal töötavate liikmete seas.

Sellase ajakirja väljaandmine oleks I. T. F.-i huvide suureks edustajaks, kuid veel suurima tähtsusega oleks ta esperanto-liikumisele. Arvestades ajakirja laiaulatusliku levitamise, oleksid loodud uued võimalused esperanto keele praktiliseks kasutamiseks rahvusvahelisel läbikäimisel.

Kui vähemalt 1500 tellijat leiduks, kusjuures tellimishind oleks M. 4,25 aastas, siis oleks meil võimalik kavatsuse teostamisele asuda. 3000 tellijate puhul oleks võimalik nimetatud summat alandada $\frac{3}{5}$ võrra.

Esperantistidel on nüüd sõna!

Teateid selle üle võtab vastu heameelega I. T. F.-i sekretariaat Amsterdams, Vondelstraat 61.

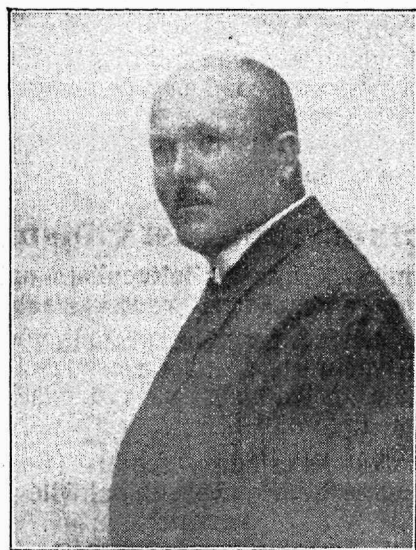
Sõbraliku tervitusega I. T. F.-i

sekretär (allkiri).

E. Jännese 30-a. ameti juubel.

21. septembril pühitses raudteevalituse 6. liini jaoskonna juhataja Ernst-Aleksander J ä n n e s oma 30-aastast ameti juubelit.

E. Jännes sündis 17. okt. 1878 a. 1899. a. asus raudtee teenistusse Balti-Pihkva

ja Loode raudteele, kust 1916. a. asus Buhaarasse, pärast Taschkendi raudtee liini jaoskonna juhatajaks, missugusel kohal teenis kuni 1921. aastani, olles viimasel ajal ühtlasi ka ehitusraiooni ülemaks — nelja liini jaoskonna üle.

1921. a. jõudis E. Jännes kodumaale tagasi ja asus raudteevalitusesse ametisse.

1925. a. määrati E. Jännes Pärnu-Tallinna k.-r. liini jaoskonna juhatajaks Tallinna, samal ajal algasid ka k.-r. raudtee olukorra tõstmise tööd ja Türi-Järva-Jaani teeosa ümberehituse tööd, mille üldjuhatust ka tema hooleks anti, mispuhul tuli tublil töömehel peale oma ameti mitme-

kordseid erikohustusi täita, et suurt tööd otstarbekohaselt juhtida ja läbi viia.

Raudteelaspere loodab, et lugupeetud jubilaari saab veel kaua omal praegusel kohal näha, sest 6. liini jaoskond, mis on üks suurematest, vajab vilunud ja suurte kogemustega juhti.

Kuidas tuleb mõista üksikuid võtmeid?

Posti määrustiku § 80 järgi on lubatud saata kaubaproovidena üksikuid võtmeid. Praktikas tekitab aga mõiste „üksikud võtmed“ arusaamatusi. Nimelt: ühed tõlgitsevad seda nõnda, et igas üksikus rist-paelasaadetises võib saata ainult ühe võtme, teised arvavad, et võtmeid ühes saadetises võib olla ka mitu, kuid tingimusi, et nad ei oleks ühesugused; kolmandad aga saavad kogu asjast nõnda aru, et „üksikute võtmete“ all tuleb mõista üks-teisest lahusolevaid, isoleeritud, mitteseotud võtmeid. Nii siis võib viimaste arvates kaubaproovisaadetises olla ka mitu ühesugust võtit, kuid ei ole lubatud saata võtmete kimpü.

Kuidas lugu õieti on, ehk ütleb seda meile postivalitsus. —on—

Lühikesi märkusi välismailt.

700 miljonit franki riigiteenijate palkade parandamiseks Prantsusmaal.

Parlamendi finantskomisjonis võeti neil päevil vastu otsus, lubada esialgselt riigiteenijate palgaolude parandamiseks 700 miljonit krediiti. (ADBZ).

Ametnikkude esinduse seadus (Beamtenvertretungsgesetz) Saksamaal jälle päevakorras.

Saksa riigi põhiseadus määrab, et riigiametnikkude esindamise küsimus seadusandlikul teel lahendatakse. Kuigi põhiseadus möödunud suvel 10-aastase maksvuse juubelit võis pühitseda, on nimetatud küsimuses põhiseadusega lubatud seadusandlik lahendus seni tulemata jäänud, ehkki ametnikud seda väsimatult nõuavad. Mõni aeg tagasi töötati siiski vastav seaduseelnõu välja, kuid see leidis omale kari riiginõukogus, kus ta peatuma jäi. Nüüd on ametnikkude lakkamatud nõudmised ta aga sellelki karilt uuesti liikuma suutnud vedada, sest nagu kuulda, olla ta riiginõukogus nüüd uuesti arutusele võetud.

Samuti olla riigirahaministeeriumis väljatöötamisel seadus, mis uuesti nor-

meerib ooteseisukorras olevate ametnikkude (Wartestandsbeamten) olukorra, mida ametnikud samuti ammugi nõudnud on (ooteseisukorras olek vastab ligikaudu meie reservis olekule).

Uus riigiteenijate haiguspuhkuse saamise kord Inglismaal.

Käesoleva aasta suve algul pandi Inglismaal maksma uus korraldus haiguspuhkuste saamiseks ja haiguse aja eest palga maksmiseks. Puhkuse on ametkõhla juht kohustatud andma, kui riigiteenija esitab arsti tõenduse selle vajaduse üle. Kuni kahe päevani puudumiseks pole arsti tunnistust vaja, kuid kui niisuguseid arstitunnistusteta puudumisi 12 kuu jooksul kogub rohkem kui 7, siis arvatakse üle seitsme olevad päevad ametipuhkusest maha. 12 kuu jooksul võib ametnik saada täie palgaga kõige rohkem kuus kuud haiguspuhkust. Selle järele võib ta saada veel samasugust puhkust poole palgaga, kuid tingimisel, et nelja-aastase teenistusa-ja kestes rohkem kui 12 kuud niisuguseid puhkusi ei anta.

On niisuguseid puhkusi 4 aasta kestel rohkem kui 12 kuud, siis võib palga edasi maksta ainult rahaministeeriumi loal, kusjuures maksetav palk ei või olla suurem vastava ametniku samaks ajaks väljateenitud pensionist või poole kuu palgast; maksetakse selle järele, kumb summa väiksem on.

Itaalia postiteenijate ametiühingu lipp päästetud.

1926. a. likvideeriti valitsusvõimude poolt Itaalia postiteenijate ametiühing — „Federazione Postelegrafonica“. Juhid, kas vallutati teenistusest või paigutati ümber väikestesse külladesse. Mõnedel õnnestus Prantsusmaale põgeneda. Ühingu lipp päästeti urnis, milles pidi olema krematiseeritud surnu tuhk, üle piiri Tuniisi, kus ta prantsuse kolleegide kätte hoiule anti. (DBB).

Saksa ametnikud saavad palga arvel avansi korteri muretsemiseks.

Preisi rahaminister pani hiljuti maksma korralduse, mille järgi teatud olukordadel, kui ametnikule endale raskusi teeb korteri muretsemiseks vajalisi summe leida, lubatakse talle anda palga arvel avansi kuni kahe kuupalga suuruses. Suuremate avansside andmiseks on vaja rahaministri nõusolek. Avansid kustutatakse kahe aasta jooksul igakuuliste ühesuuruste osadena palgast kinnipidamise teel.